

Rakenteellisen palonehkäisyn opintopäivät 2016

Valvonnan tila 2012-2014 (2015 ja 2016)

Pelastuslain uudistamiselle 2011 asetetut tavoitteet onnettomuuksien ehkäisyyn liittyen

- Silloiseen hallitusohjelmaan kirjattiin, että pelastuslaki tuli tarkistaa tavoitteena erityisesti onnettomuuksien ehkäisyyn ja asumisturvallisuuden parantaminen.
- Palotarkastukset tuli kohdistaa entistä paremmin riskikohteisiin.
- Mitä on tapahtunut ja mitä on tehty ?
- Olemmeko onnistuneet näissä tavoitteissa?

Pelastuslaki 2011

- Pelastuslain säännökset esim. valvonta rajattiin rakennuksen tai muun kohteen käytön aikaiseen turvallisuuteen
- Pelastuslaitokselle säädettiin velvoite valvoa toiminnanharjoittajalle, rakennuksen omistajalle ja haltijalle asetettuja velvoitteita.
- Valvontavelvoitteen suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä palotarkastuksia (78 §)
- Pelastuslaitoksen on laadittava valvontasuunnitelma valvontatehtävien toteuttamisesta
- **Valvonnan** on perustuttava alueella tehtyyn riskien arviointiin ja sen tulee olla **LAADUKASTA, SÄÄNNÖLLISTÄ JA TEHOKASTA.** (79 §)

Pelastuslaki 2011

- Valvontasuunnitelman tulee perustua palvelutasopäätökseen
- Pelastuslaitoksen on määriteltävä palotarkastukset ja muut valvontatoimenpiteet esim. asiakirjavalvonta valvontasuunnitelmassa
- Valvontasuunnitelma on tarkistettava (laadittava) vuosittain
- Valvonnan toteuttaminen jätettiin pelastuslaitoksen ratkaistavaksi

- **VNA:sta valvontasuunnitelman laatimisen perusteista eikä myöskään arvioinnista ole annettu**
- Eli ei ole ohjattu säädösperusteisesti (valtakunnallisesti) valvontasuunnitelman laatimista

Ohje pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmasta

- Pelastusjohtajien asettama valvontasuunnitelmatyöryhmä sai aikaiseksi 1. valvontasuunnitelmaohjeen 4/2011
- Versio 1.2 valmistui 6/2011 ja pelastusjohtajat suosittelivat sen ja samoin maksuperusteiden käyttöönottoa laitoksille
- Versio 1.2 oli vielä puutteellinen asuinrakennusten ja muun valvonnan osalta
- 11/2013 ilmestyi versio 2.1 jossa em. valvonnan aihealueet oli esitetty
- Lisänä oli myös PEL 42 §: n mukainen viranomaisyhteistyö
- Voimassa oleva ohje, versio 3.0 ilmestyi 12/2014
- Siinä uutta on esitys valvonnan seurantamallista ja –muuttujista

PALOTARKASTUSTOIMINNAN KEHITTÄMISHANKE

- SM vetoinen työryhmä
- Työryhmän piti saada työ valmiiksi 31.12.2015
- Tehtävänä oli pelastuslain kokonaisuudistuksen täytäntöönpanoa koskeva arviointi ja mahdollisten kehittämissuositusten tekeminen palotarkastusprosessin osalta.
- Tavoitteena on selvittää pelastuslain säännösten toimivuus erityisesti palotarkastusten prosessien ja hyvän hallinnon näkökulmasta ja
- tehdä tarvittavat esitykset lainsäädännön kehittämiseksi sekä muiksi toimenpiteiksi valvontatehtävien kehittämiseksi.
- Esim. muutosehdotus korjausmääräyksen lisäksi otettaisiin käyttöön kehoitusmenettely
- Raporttia ei ole julkaistu vielääkään

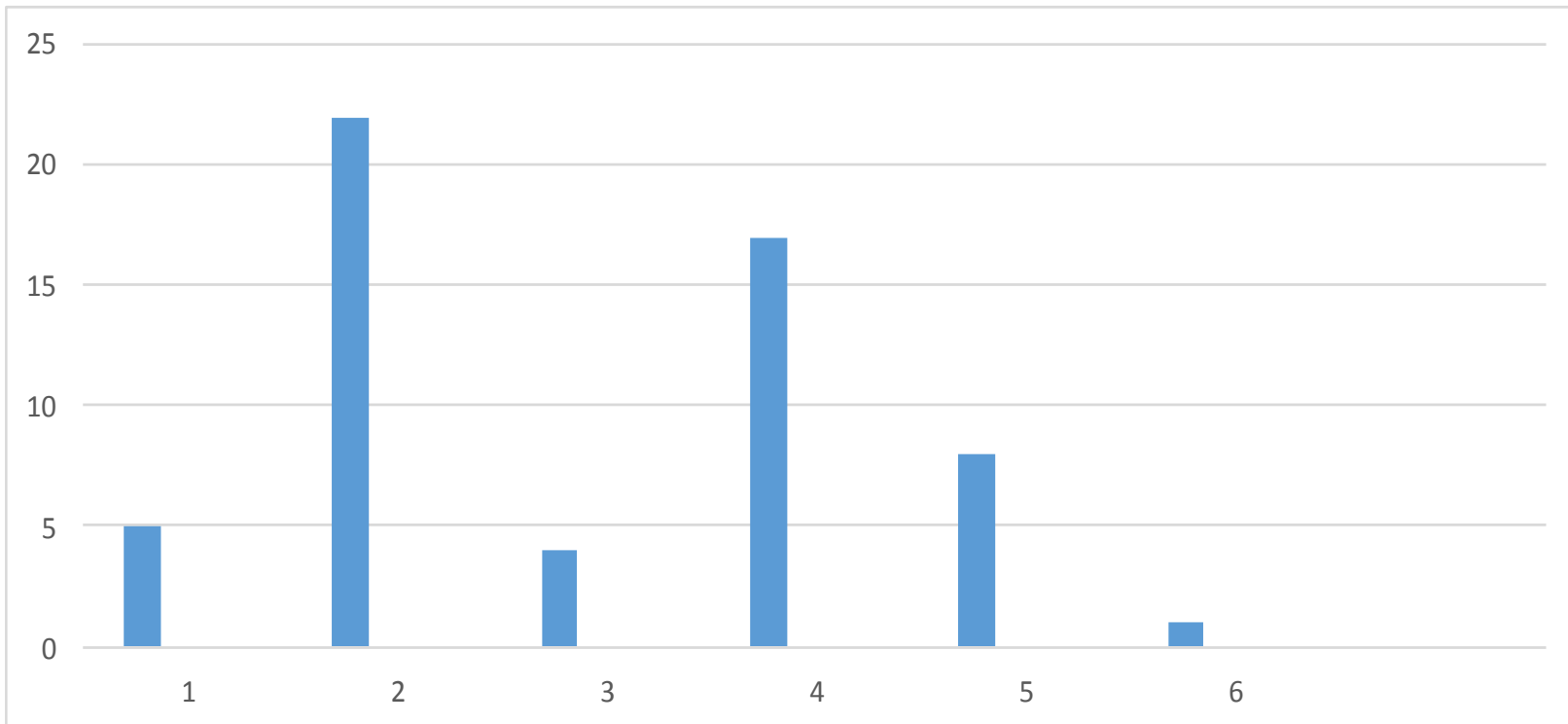

AVlen suorittama kysely 8/2015

- AVlen valvonta kohdistuu valvontasuunnitelman toteutumiseen osana palvelutason riittävyden valvontaa
- Tavoitteena oli selvittää miten pelastuslaitosten valvontasuunnitelmat ja valvonta kehittyi vuosina 2012-2014
- Onko valvonnan perusta saatu kuntoon niin, että valvontaa voisi kehittää ohjeen version 3.0 pohjalta?
- Valvontasuunnitelma → Valvontatoiminta → Valvonnan vaikuttavuus → Arvio pelastuslaitoksen valvonnan tilasta → PANOSTUSTA VAATIVIA OSIO
- Tehtiin webropol-kyselynä, 13 kysymystä
- Kaikki pelastuslaitokset vastasivat
- Kaikista kysymyksistä ei ollut mahdollista tehdä yhteenvetoa
- Valvontaraportti jaettu 2016 syksyllä pelastuslaitoksille

Taulukko 1. Miten pelastuslaitoksenne on määritellyt ja arvioinut riskit valvonnan ja valvontasuunnitelman laatimiseksi. Valitse alla olevista vaihtoehdoista käyttämänne riskien arviointimallit ja ”työkalut” (kpl pelastuslaitosta)?

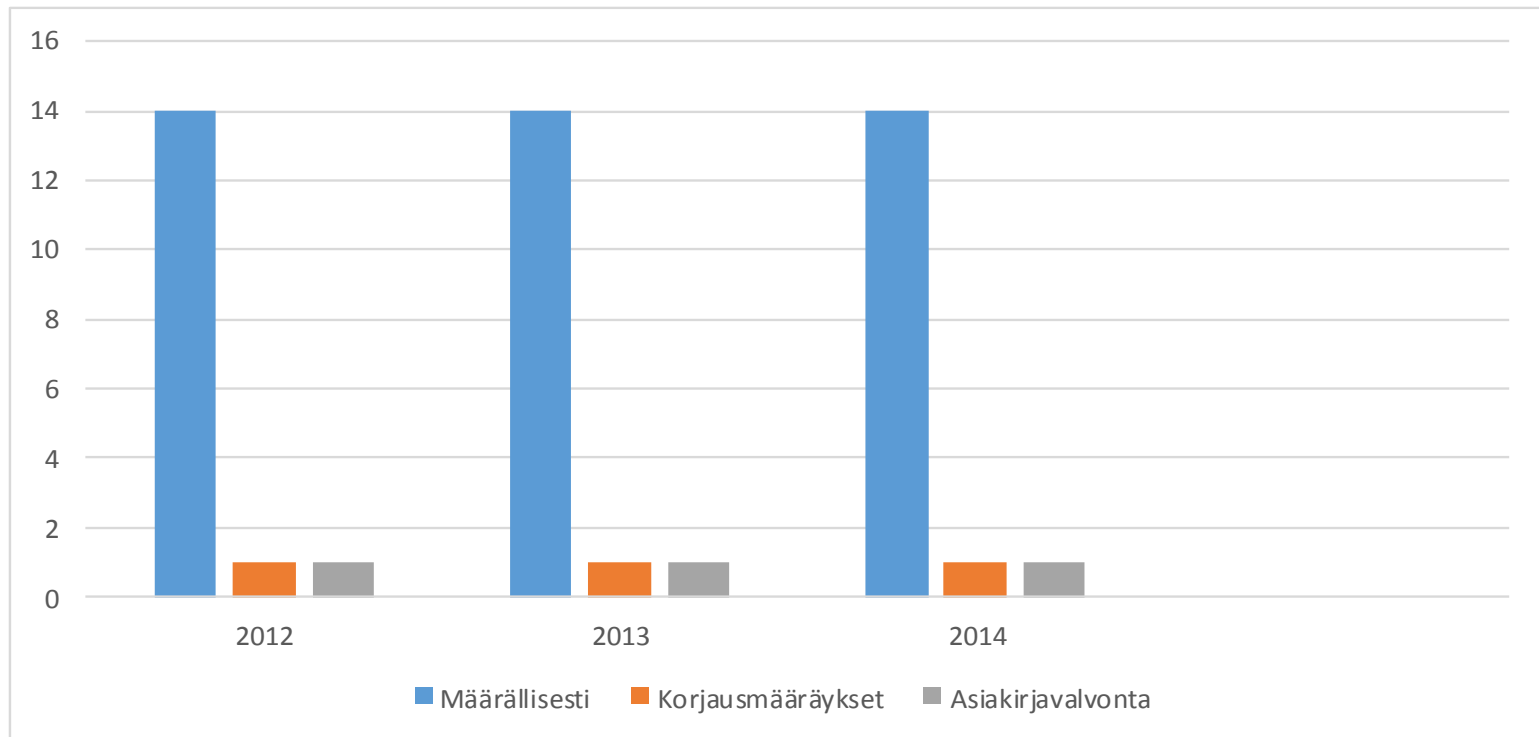

Riskien arviointimallit

1. Arviointi perustuu toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaiseen riskien arviointiin sekä sitä kautta toimintavalmiuden huomioimiseen valvonnassa
2. Riskien arvoimiseksi on tehty kohdekohtainen riskientarkastelu esim. PELTORI tai muu)
3. Riskiä on arvioitu kohteen aiemmissa palotarkastuksissa tehtyjen havaintojen perusteella
4. Arviointi perustuu valvontasuunnitelmaohjeen (A1-A6) kohteen käyttötavan mukaisiin riskeihin ja sitä kautta käytettyihin valvontaväleihin
5. Riskejä on arvioitu tarkemmin myös henkilö-, omaisuusvahinkojen ja muiden merkittävien kuten kulttuuri- ja ympäristöriskien mukaan
6. Valvonnan perustaksi tehdystä riskien arvioinnista on tehty myös oma kirjallinen palvelutasopäätöksen perusteluasiakirja (valvonnan riskianalyysi)

Taulukko 5. Millä tavalla valvonnan toteutumista on arvioitu (kpl pelastuslaitosta)?

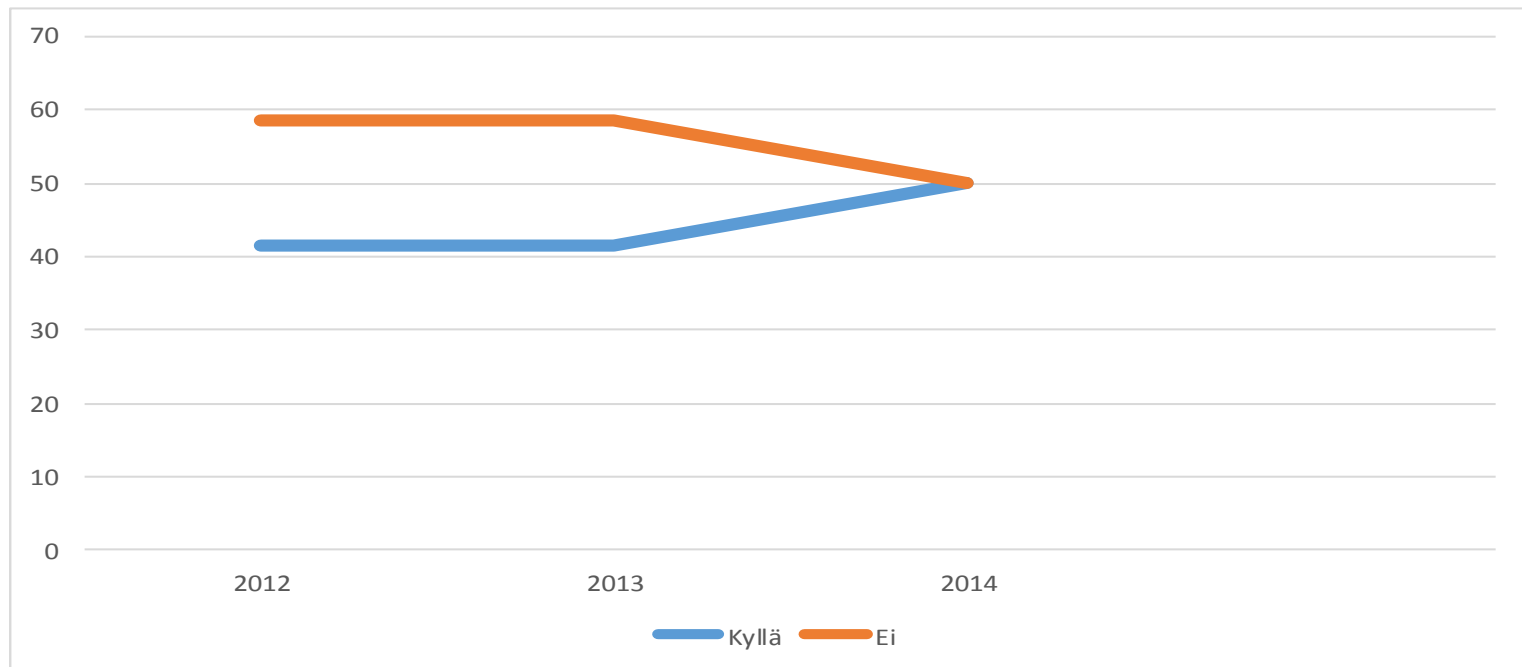

Havainnot ja valvontasuunnitelmista

- PSAVIN alueella valvontasuunnitelmien teksteissä 2012-2014 ei ollut juuri muutoksia
 - Kuitenkin kohteiden lukumääriä muutettu
 - Prontossa uudet valvontatiedot vuodesta 2012 alkaen
 - Kohteiden määrätiedot poikkeavat valvontasuunnitelmissa ja Pronton tilastoissa
 - Prontossa isojakain puutteita esim. Helsingin valvontatiedot 2015 puuttuu
 - Pronton tiedoissa lisäksi virheitä eli ei täytetä ohjeiden mukaan
 - Huom. Vain Pronton tiedot jäävät historia tiedoiksi
-
- Valvontaan osoitetuissa resursseissa isoja eroja
 - Valvonnan vaikuttavuutta ei ole seurattu
 - Vähän suoritettuja jälkipalotarkastuksia (100-644)
 - Valvontasuunnitelmissa valvontatoiminnan tilan arviointia ei ole tehty tai se on hyvin vähäistä

Taulukko 2. Ovatko vuosittaiset valvontasuunnitelman mukaiset valvontatehtävät / palotarkastukset kohteissa A1 - A6 (Ympäri vuorokautisessa käytössä olevat kohteet, opetusrakennukset ja päiväkodit, kokoontumis- ja liiketilat, teollisuus- ja varastorakennukset, maatalousrakennukset, muut rakennukset) toteutuneet määrällisesti (%) suunnitellulla tavalla?

HAVAINTOJA A1-A6 KOHTEIDEN OSALTA

- Kohteiden määrä kasvoi merkittävästi 2011 eli kerran vuodessa tarkastettavaa 35 000 kohdetta → 87 000 A1-A6 kohteeksi. Nyt noin 95 000 kohdetta
- Lisäys johtui pääosin pienistä alle 400 neliön liiketiloista ja alle 1000 neliön teollisuushalleista ja erityiskohteista
- Vuodesta 2012 vuoteen 2015 kohteiden määrä pudonnut merkittävästi vain OUKOlla, ES:lla ja PH:llä ja nousut merkittävästi VS, SATAKUNTA ja PS
- **Kohteiden suhteellinen määrä alueiden asukaslukuun verrattuna poikkeaa merkittävästi pelastustoimialueittain**
- OUKOlla pienin 104, EP:llä 258, Lapissa 263, Jopelassa 279 ja KAINUUssa suurin 287 kohdetta /10000 asukasta, kun ka. 184 kohdetta / 10 000 asukasta

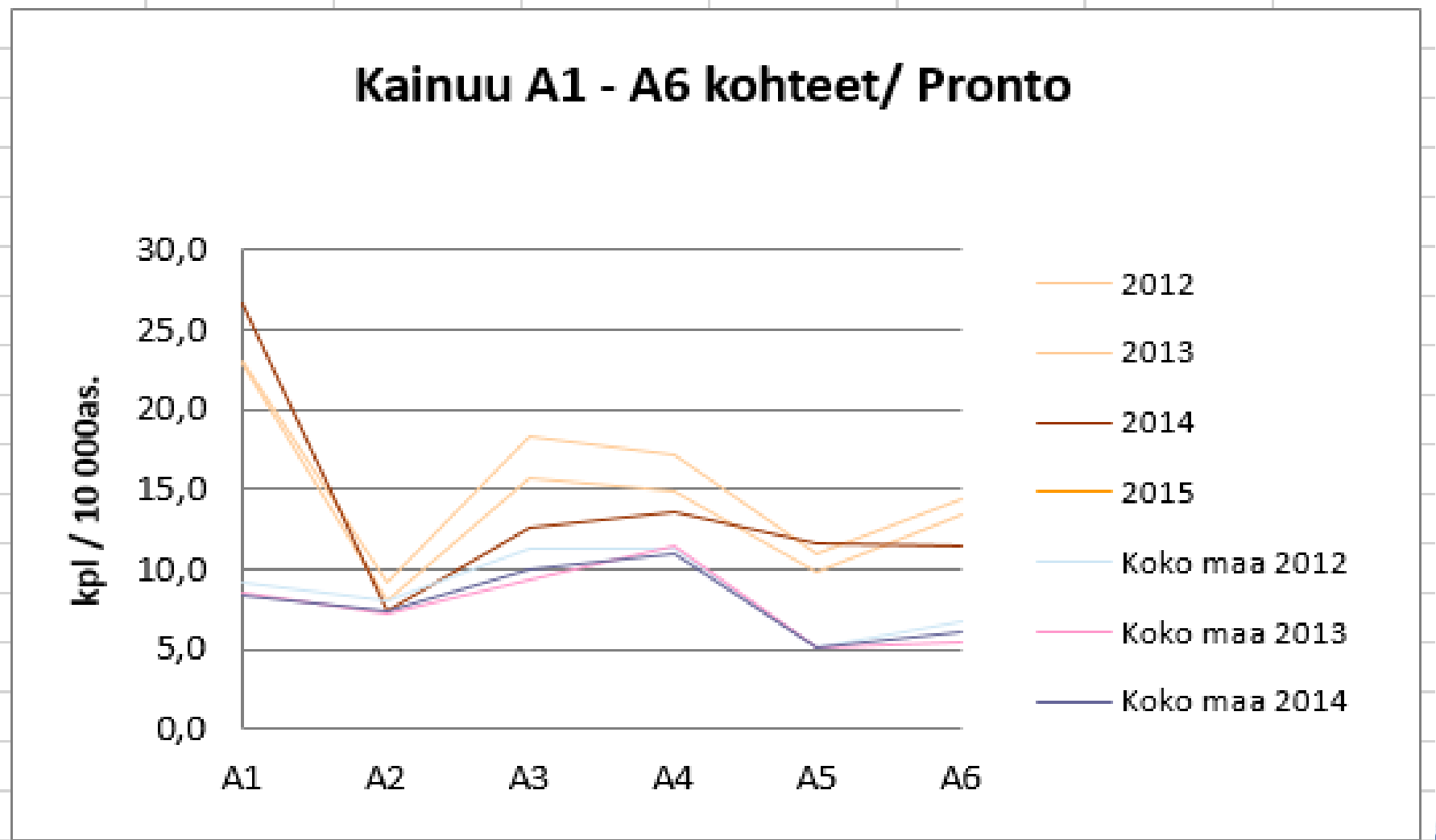

HAVAINTOJA A1-A6 KOHTEIDEN OSALTA PRONTON MUKAAN

- Suurin suhteellinen ero valtakunnan keskiarvoon Kainuussa A1- ja A6- kohteissa, Jopelassa A5-, OUKOlla A4-kohteissa ja Lapissa A1- ja A5- kohteissa sekä EP:llä A5- ja A6-kohteissa
- **Kaikista A1-A6 kohteista tarkistetaan vuosittain 25-40 %**
- VS:llä n.11800 kohdetta kun PIR:lla 8100
- Ouko:lla 3000 kohdetta, kun KS:llä 4500 ja PS:llä 5900
- EP:llä 5000 kohdetta, kun PH:lla 3600
- JOPELAlla 3400, kun KP:llä 1400 ja KAINUUssa 2300
- Jopelalla enemmän A1-A6 kohteita kuin OUKOlla vaikka Oukon asukasmäärä yli kaksi kertaa suurempi!

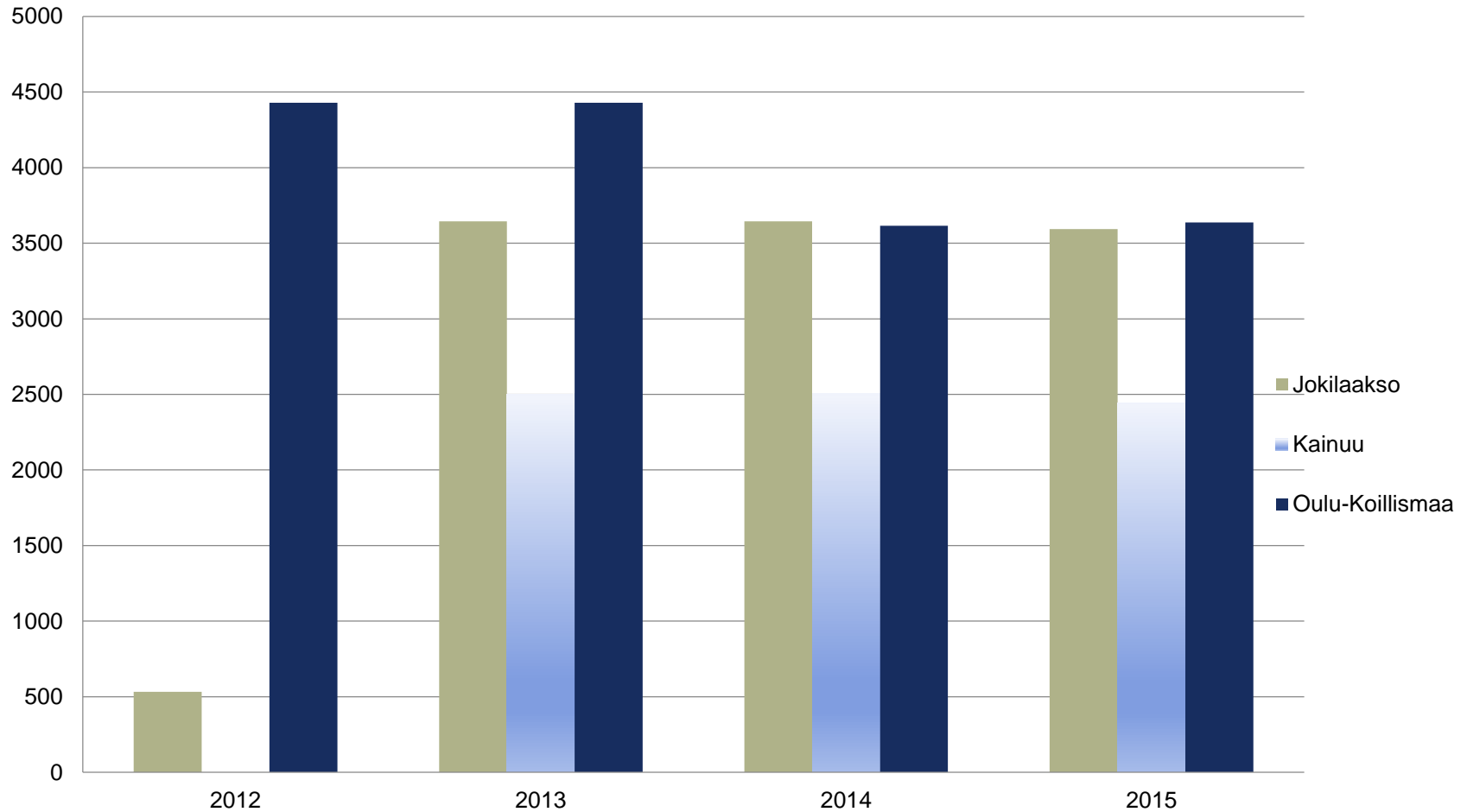
Kainuun ja koko maan A1-A6 kohteiden suhteelliset määrät Pronto mukaan

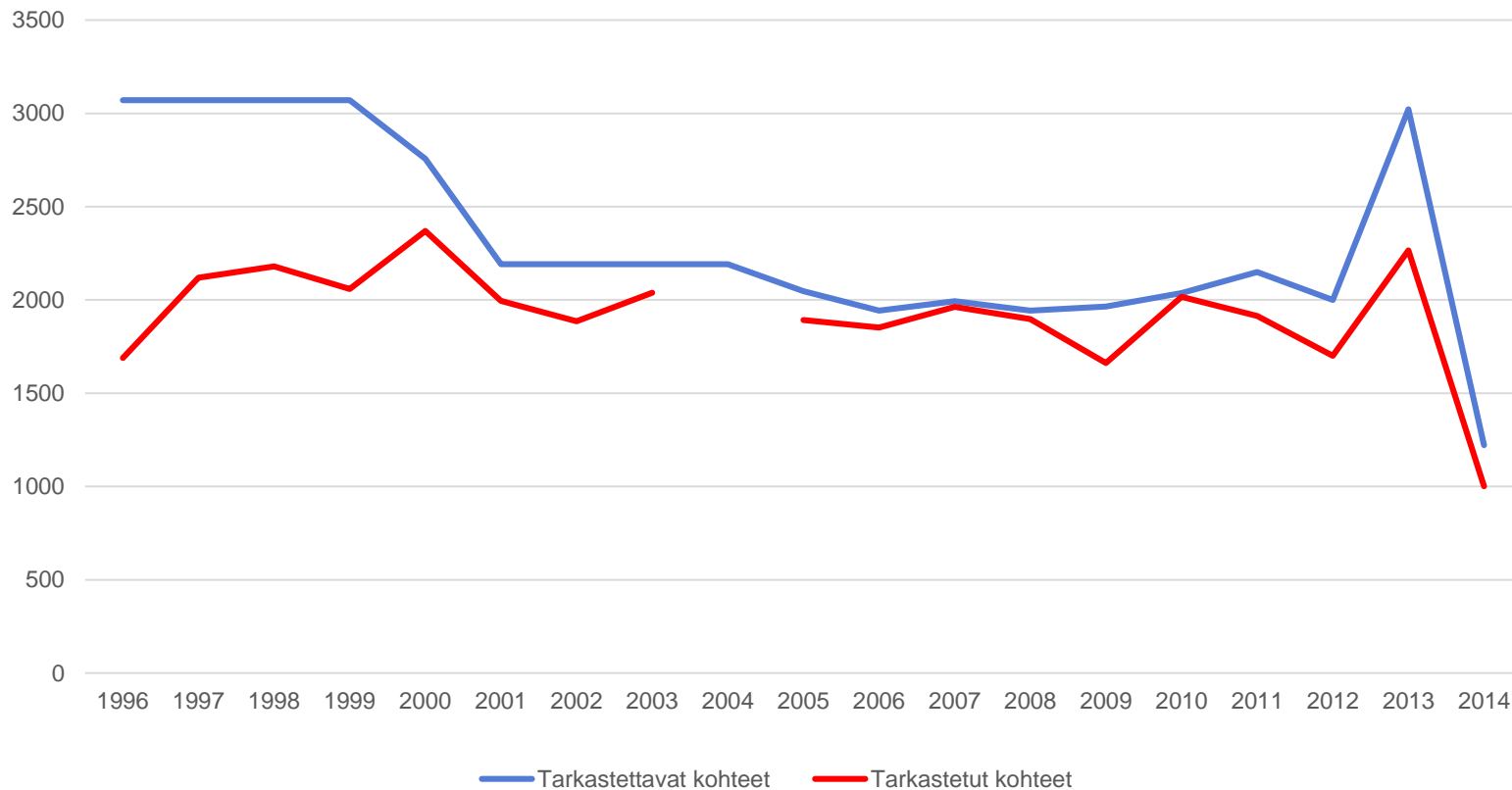
A1-A6 kohteet valvontasuunnitelmien mukaan

Huom. erot Prontoon

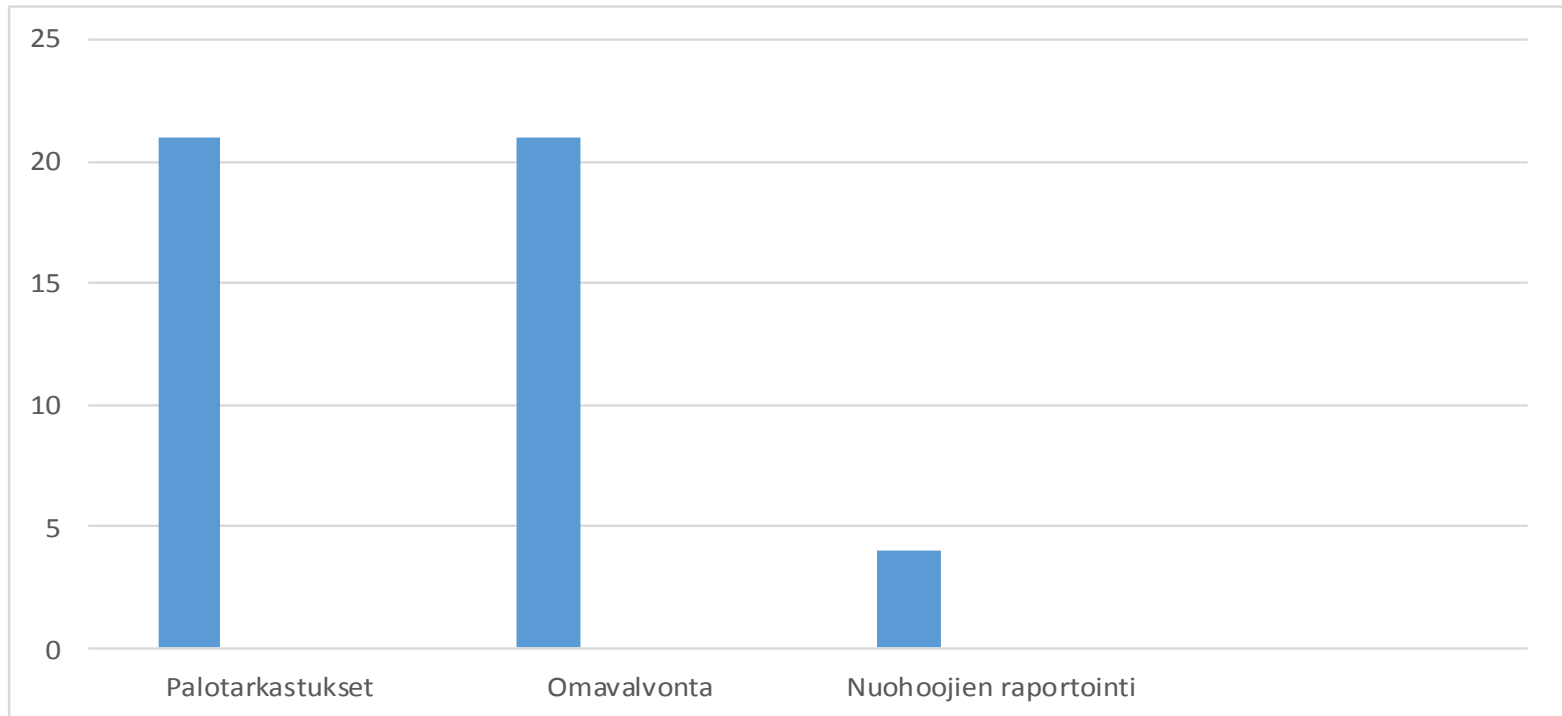

Vähintään kerran vuodessa tarkastettavien palotarkastuskohteiden ja tehtyjen tarkastuksien määrät Lapissa 1996 - 2014

Taulukko 7. Mitä menetelmiä pelastuslaitoksella on ollut käytössä vuosittain asuinrakennusten ja vapaa-ajan rakennusten valvonnassa (kpl palolaitosta)?

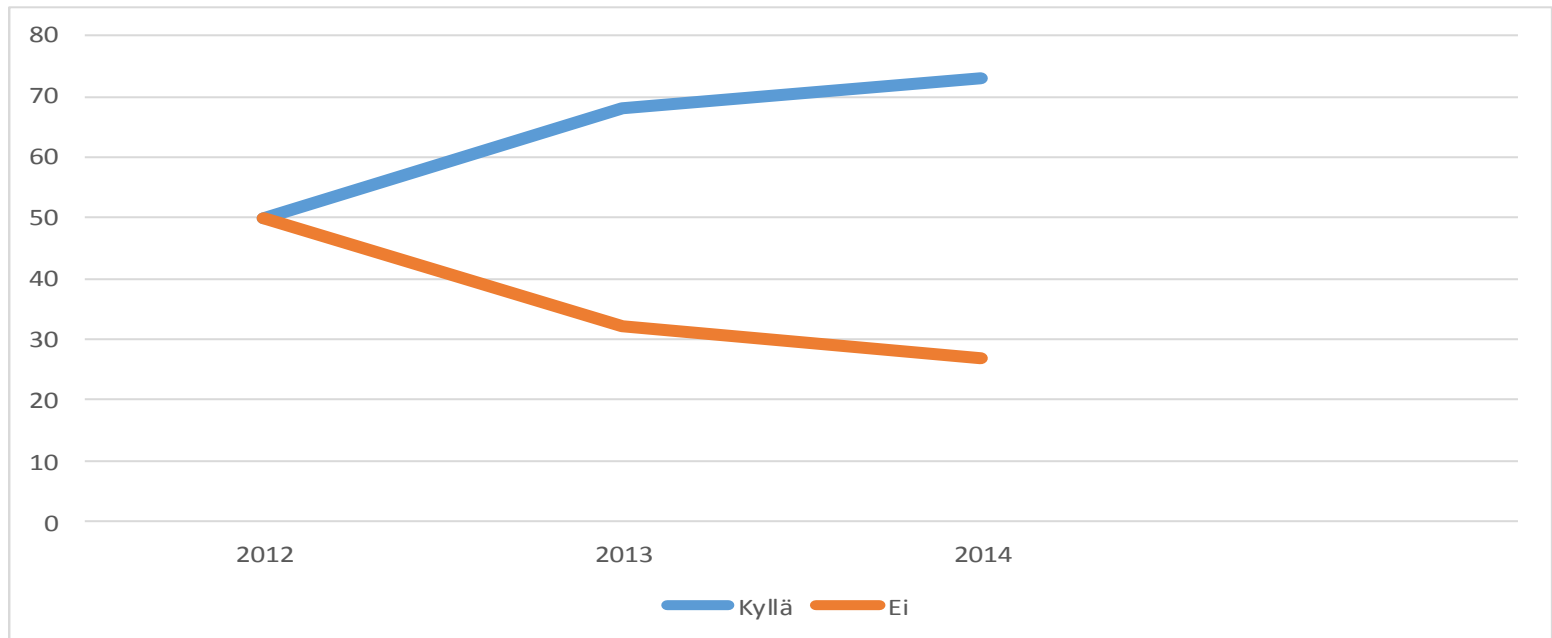
Asuin- ja vapaa-ajan rakennusten palotarkastukset

- Kohteita koko Suomessa v. 2010 noin 1.630.000 kpl
- Suunniteltuja tarkastuksia n. 150 000
- Suoritettuja tarkastuksia n. 70 000, tarkastusprosentti 47 %
- Toteutuman vaihteluväli pelastuslaitoksittain 10-100 %, (26 - 60 %)
- Vuonna 2011 ei tapahtunut vielä isoa muutosta

- Vuonna 2012 tehtiin vielä n. 53 000 palotarkastusta, joista yli kolmannes Pirkanmaalla
- Vuonna 2013 n. 20 000 palotarkastusta, v. 2014 18 000 ja v. 2015 n. 13 000 palotarkastusta
- **Palotarkastusten määrä vähentynyt merkittävästi!**

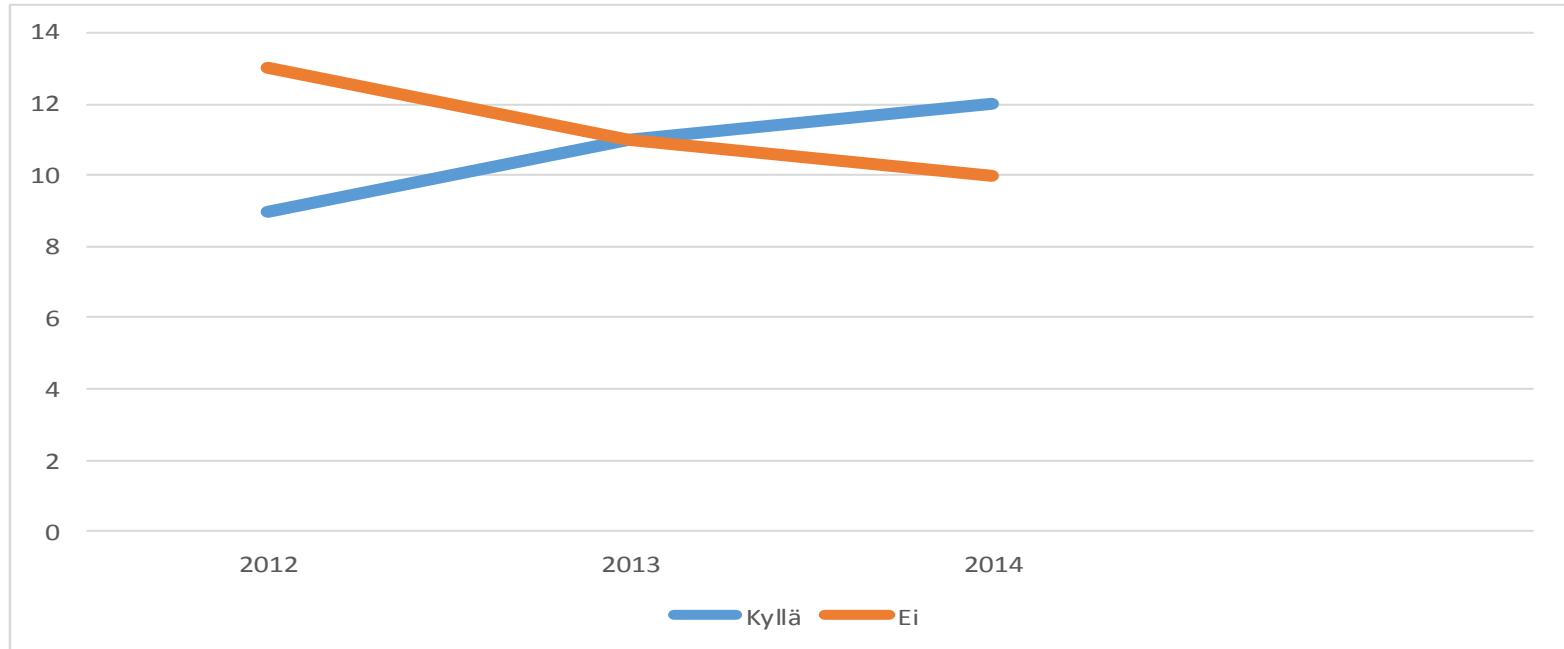

Taulukko 3. Ovatko vuosittaiset valvontasuunnitelman mukaiset valvontatehtävät / palotarkastukset (kohteissa B1) toteutuneet määrällisesti (%) suunnitellulla tavalla?

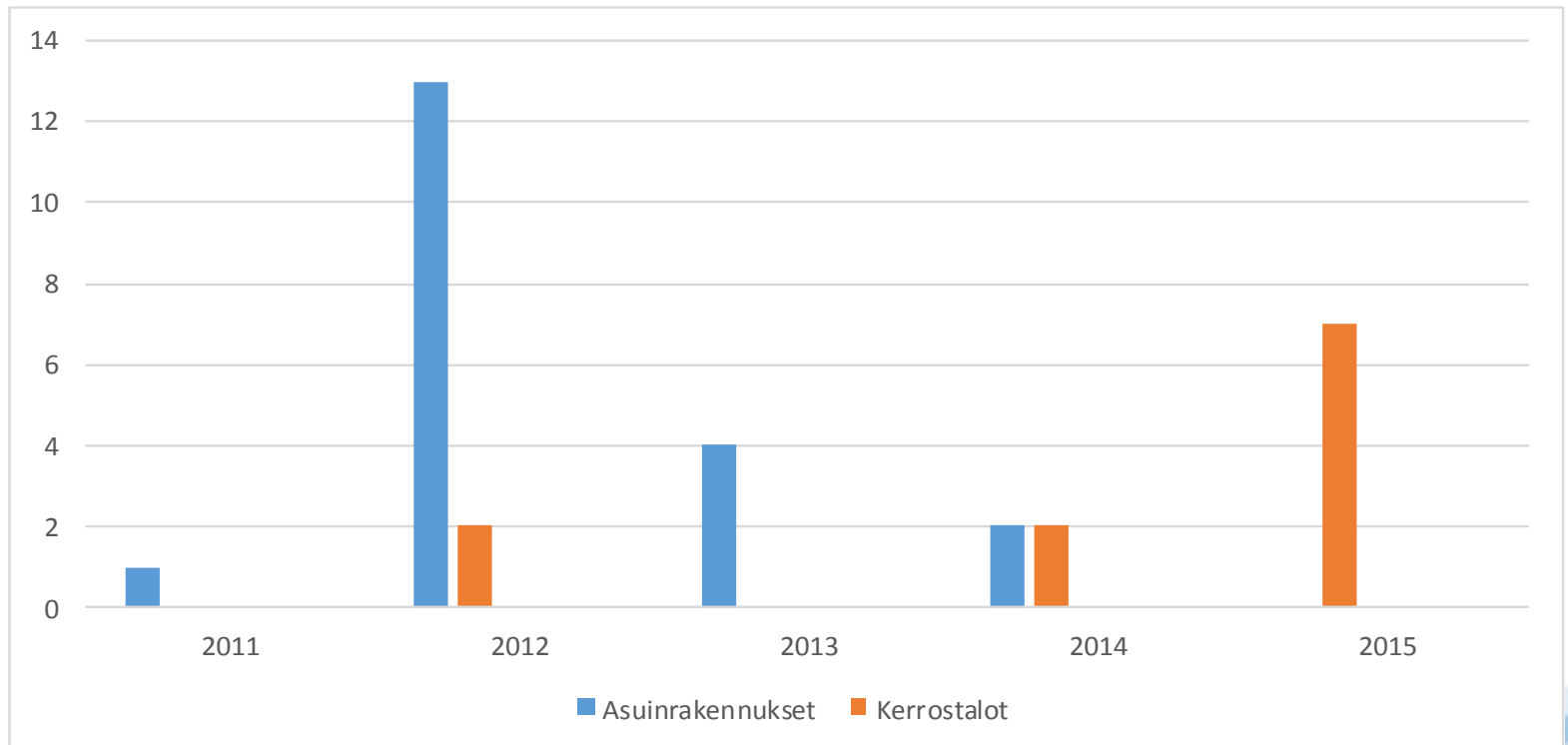

Taulukko 4. Ovatko vuosittaiset valvontasuunnitelman mukaiset valvontatehtävät / palotarkastukset (kohteissa B2) toteutuneet määrällisesti (%) suunnitellulla tavalla?

Taulukko 8. Minä vuonna pelastuslaitoksessanne on otettu käyttöön omavalvontalomake asuinrakennuksissa ja kerrostaloissa (kpl pelastuslaitosta)?

ASUIN- JA VAPAA-AJAN RAKENNUSTEN OMAVALVONTA

- Vuonna 2012 palautui 21 600, vuonna 2013 56 500 ja vuonna 2014 jo 68 000 omavalvontalomaketta
- Vuonna 2015 otettiin vastaan 78 000 omavalvontalomaketta
- Niistä 66 200 asuinrakennuksista, 9100 vapaa-ajan asunnoista ja 2800 luokittelemattomista kohteista
- Vuonna 2015 palautui Kainuussa 2000 ja EP:llä 5700 omavalvontalomaketta (suhteellisesti suurimpia lukuja)
- Eli asuin- ja vapaa-ajanrakennusten valvontatehtävien määrä on noussut 2010 → 2015 koko Suomessa 70 000 → 90 000 → ” tarkastusprosentti yli 50% jos tarkastusväli olisi 10 v.”
- Vuodesta 2016 lähtien Prontoon voidaan täyttää myös rivilihti- ja kerrostalojen omavalvontatiedot

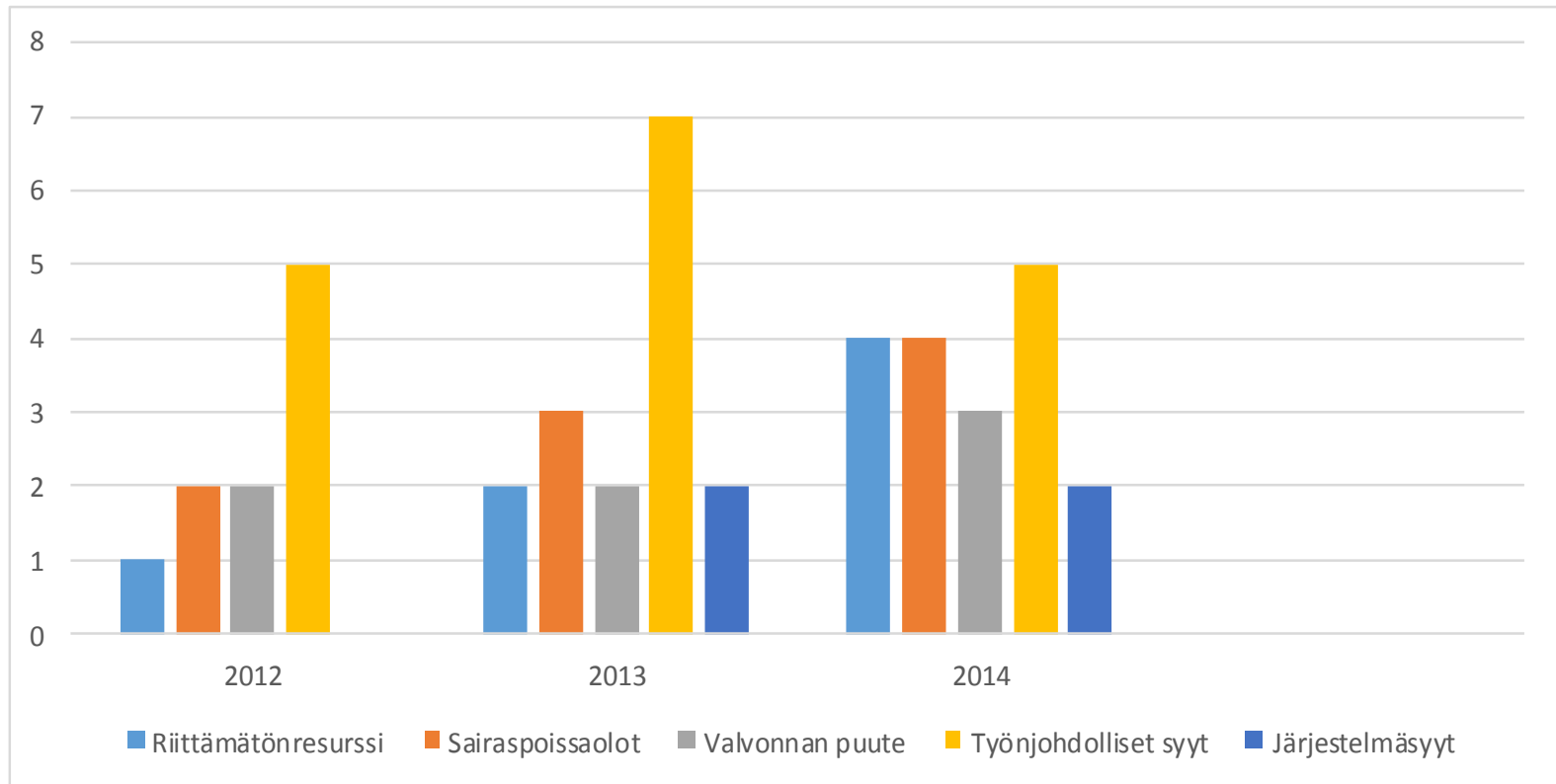

Asuin- ja vapaa-ajan rakennusten valvonta- tehtävät 2012-2015 pelastuslaitoksittain

- Lapissa 800 / 503 omavalvontalomaketta/palotarkastusta
- Kainuussa 8204 / 453
- Oukon alueella 0 / 456
- Jopelassa 5235 / 3971
- Etelä-Pohjanmaalla 23 518 käyty läpi omavalvontalomaketta ja suoritettu 2527 palotarkastusta
- Kohteita Lapissa n. 78 000 eli tarkastusprosentti n. 1,7 %
- Kohteita Kainuussa n. 40 000 eli prosentti n. 22 %
- Kohteita Jopelassa n. 49 000 eli prosentti n. 19 %
- Kohteita Oukon alueella n. 52 000 eli prosentti 0,01 %
- Kohteita EP:n alueella n. 59 000 eli prosentti n. 44 %
- Pohjoisessa VALVONNANTILA heikentynyt päinvastoin kuin muualla Suomessa

Taulukko 6. Mitkä ovat olleet keskeiset syyt valvonnan tavoitteiden alittamiseen (kpl pelastuslaitosta)?

JOHTOPÄÄTÖKSENI

- **Pelastuslaitosten välillä todella suuria eroja**
- Valvonnan riskiarviointia ei ole tehty
- Valvonnantila ei ole kehittynyt 2012-2014 (2016) pelastuslaitoksissa siten kuin kumppanuusverkoston valvontasuunnitelmatyöryhmässä ajateltiin
- Pohjois-Suomessa valvonnantilan kehittyminen on jäljessä muusta Suomesta
- Valvontatehtävien suorittamiseksi resursseja on lisättävä ja niiden käyttöä tehostettava
- Valvontasuunnitelmien ja Pronton tiedoissa liian isoja eroja

- AVI:n tulee selvittää kunkin pelastuslaitoksen kanssa palvelutasopäätöksen, valvontasuunnitelman ja suoritteiden (Pronto) kautta palvelutason riittävyys.

Pelastustoimen uudistukselle asetetut tavoitteet 2019

- Valtakunnallinen johtaminen, suunnittelu, ohjaus ja valvonta
- Palvelujen saatavuuden ja laadun parantaminen
- Voimavarojen käytön tehostaminen

Kun lähtökohtana hyvin eri tavoin valvontatehtäviä suorittaneet pelastuslaitokset haastetta riittää

LAADUKKAAN, SÄÄNNÖLLISEN JA TEHOKKAAN VALVONNAN TOTEUTTAMISEKSI!